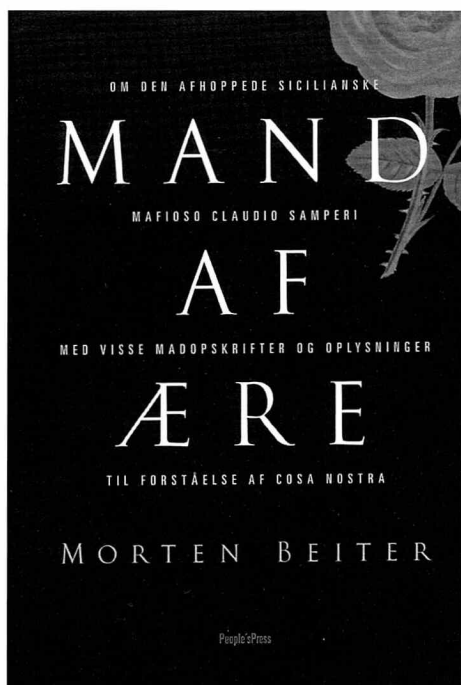

Rapport fra en gulvspand

Morten Beiter:

Mand af ære.

Om den afhoppede sicilianske mafioso Claudio Samperi.

368 sider, kr. 299,-. People's Press.

Anmeldelse af Benny Lihme

Læsere af Berlingske Tidende har gennem en årrække kunnet føle sig godt orienteret af avisens udlandskorrespondent Morten Beiter, når denne skrev indsigtfuldt og engageret hjem om italienske forhold.

Nu er Beiter dukket op på bogmarkedet med en sag om den afhoppede, nogle siger "angrende", mafioso Claudio Samperi fra Catania. Ovenikøbet så relativt fremstormende, at det lokale macho-light fænomen B.S. Christiansen med "Et liv på kanten" i en kort periode blev henvist til 2. pladsen på boghandlernes biografi bestseller-liste.

Morten Beiter og hans sicilianske story-tellers kortvarige visit på 1. pladsen afspejler sikkert meget godt, at i Danmark rækker temperamentet ikke længere end til "på kanten". Hvor Samperi og hans ærefulde røvhuller i mafiaen jo defintorisk går langt ud over kanten.

Lad det være sagt med det samme: hvad litterære kvaliteter angår placerer "Mand af ære" sig i trenden af interviewbøgers superliga. Bogen er velskrevet med litterære ambitioner, som dog indimellem bliver lettere ufrivilligt komiske ("Stefano kom fra et af de nye udsultede kvartærer, Monte Po, hvor kriminalitet var noget, man indåndede.") "Som skibbrudne, der skyller i land på en tropeø, således når vi frem til frokosten. Ved bordet er der et uventet ansigt. En maske af mørk læder foldet i forgrædte, forslåede folder og med desperationen væltende ud af øjnene." "En ære, som, hvis den blev rigtig beskidt, kun kunne vaskes ren i blod.")

Måske fordi jeg læste bogen under et sensommerophold på Sicilien, tæt på bogens lokaliteter Catania, Zaffarana på Etnas flanke og Syracuse, var jeg uhyre modtagelig og sansenærtgende for

bogens særlige koncept med "visse madopskrifter" (husk at *pasta con le sarde* i Catania skal være med ansjoser og ikke sardiner som i Palermo – desværre er der mangel på både ansjoser og den til denne ret uundværlige vilde fennikel....). Der er ikke tale om egentlige kagebogsopskrifter som i forbindelse med tv-serien Sopranos, men litterært installerede opskrifter i tilknytning til de måltider Beiter hen ad vejen indtager sammen med Samperi, dennes far m.fl.

Madopskrifterne – og ikke mindst den velduftende beskrivelse af råvarerne – er altså indvendigt forbundet med Claudio Samperi og mafiamedlemmernes madvaner (mærkeligt nok uden vin!). Det er på samme tid både dumt og lidt rørende, når Samperi begræder det tab af ære hans sladren til og alliance med myndighederne afstedkommer. For så kan han jo ikke længere have det (mafioso)privilegium at være 100% sikker på at få friske fisk. Samperi vil savne at være en respekteret person og kunne *spise* som en respekteret person: "For ingen vovede at give dårlige varer til mænd af ære. Når jeg for eksempel hentede fisk hos fiskehandleren, var de altid så godt som levende. Ikke fordi jeg ville slå fiskehandleren ihjel, hvis han havde forsøgt at snyde mig. Men han kom måske til at betale beskyttelsespenge, eller han fik brændt sin butik af. Så han gjorde alt, hvad han kunne for, at fisken var så frisk som mulig. Min frugthandler var også den bedste på hele Sicilien..."

Morten Beiter har skrevet sin bog med livrem og seler vel vidende, at de nøgne samtaler med Samperi ikke i sig selv er bæredygtige. Dertil er hovedpersonen en alt for grå og u-karasmatisk person, en slags lokal siciliansk variation af en Stenløse Bandidos-rocker, der er gået ud af skolen efter 7. klasse og blevet voksen og kriminel alt for tidligt. Selvom Beiter afslutningsvis skriver, at han på en eller anden måde (hvilken måde Beiter?) er blevet gode venner med sit interviewoffer, er jeg som læser langt fra at kunne identificere mig med disse følelser hos forfatteren.

Beiter skriver selv et sted, at dette er mandehistorie "fortalt med store klodsede bogstaver." Ja, mon ikke! Claudio Samperi

fremstår som et stort afstumpet fjols med et kvindeforagtende hav af aborter og andre lig i sit kølvand. En hykler der uden at grine af sig selv fortæller til sin interviewer, at han har begået alle former for kriminalitet uden dog – hvor ærefuldt! – at have været involveret i prostitution.

Kogt ned til størrelsen af en bouillontering: hvis ikke Claudio Samperi havde dræbt så mange mennesker, ville hans journalist-attraction være på størrelse med en Michael Falch eller en Noller Olsen, når disse fortæller om deres alkoholisme.

Nå ja, Samperi som "interviewoffer"? Det var naturligvis en jokes, idet Beiters mikrofonholderi og spisen god mad sammen med den afhoppede mafioso ikke ligefrem gør ham til en journalist af ære. Han har fået et tilbud, han ikke kunne sige nej til, hvilket der isoleret set er kommet en vind-vind situation ud af.

Bogen forbliver i det store og hele et udtryk for antropologisk eksotisme, idet Beiter som interviewer ikke så meget som krøller et hår på Samperis hoved. Man forestiller sig magtbalancen de to imellem nogenlunde, som hvis Line Baun Danielsen skulle interviewe Jønke på Morgen-TV.

I forordet starter Morten Beiter sin bog med sætningen: "Dette er historien om Claudio Severino Samperi." Jeg går ud fra, at når mafiosoens mellemnavn er medtaget, skal dette betone historiens og personens ægthed. Men, men, men... Selvfølgelig er dette ikke historien om Claudio Severino Samperi. Det er historien som han, suppleret med et par få andre, har valgt at fortælle den. Historien om en mafioso og Cosa Nostra er således også underlagt *omertá* (tavshedens lov)⁹, for så vidt det er fortælleren selv, der står for, hvad der skal fortælles og især ikke fortælles. Det er biografi som illusion, det her. Ikke mindst har det været umuligt for Morten Beiter at få så meget som én kvinde (søskende, koner, elskerinder, prostituerede) til at ytre noget som helst. Et kvindesyn på livet i mafiaens skygge ville have været en journalistisk bedrift (det nærmeste vi kan komme kvindevinklen er nok, omend beskedent, Tony Sopranos hustru Carmela – efter skilsmissen, forstås!)

Når "Mand af ære" alligevel er god læsning, skyldes dette bogens genremæssige cross-over. Som sagt, den byder på gode madopskrifter og sansenære miljøbeskrivelser samt ikke mindst en ganske solid orientering i cosa nostra generelt – og mens de fleste individuelle mafiosi synes at være ret så kedsommelige typer, så er mafia-historien og mafiaen som organisation og "civilt samfund" uhyre spændende.

Underligt er det dog, at hverken Beiter eller hans medbragte efterskrifts-sociolog og mafia-ekspert Peter Søndergaard synes at have en analyse endsige teori om vold. Selv om mafiaen selv ikke italesætter volden på samme måde som f.eks. Hells Angels, så er det jo volden der er hele organisationens omdrejningspunkt. Uden vold, ingen mafia! Sammenligner man Hells Angels stifteren Sonny Bangers selvbiografi med Samperi, træder denne forskel frem. Såvel mafia som Hells Angels har volden som produktivkræft, men kun HA'erne gør den udadtil til en erklæret ideologi.

*) I den anbefalelsesværdige historiske sicilianske roman "Arvetanten" (nogenlunde samme periode som di Lampedusa's "Leoparden"), giver palermitaneren Simonetta Agnello Hornby et fint indblik i den særlige katolsk-sicilianske tavshedens arkæologi. Den allestedsnærværende seksualitet, også mellem adel og tjenestefolk, er jo et klart brud på det bud ud af de ti, der gør utroskab ikke kun til en synd, men en dødssynd. Hvorfor utroskaben skal omgærdes af tavshedens lov i anden potens. For ifølge romanens fader Sedita er det at tale om og tilstå utroskab en større synd end selve utroskaben. Altså tavshed og skriftestolen som hemmelighedens alter. Følg traditionen, prædiker fader Sedita. Også når det gælder hans kollega fader Puma's seksuelle overgreb på lokale drenge. Som i de dagsaktuelle eksempler på denne tavshedens tradition i Italien, Irland og USA, dækker de øverste lag i bogens Sicilien over sådanne seksualforbrydere (fader Sedita sørger diskret for at få flyttet fader Puma til et præsteseminarium). Hvad det politiske angår, trækker fader Sedita på skulderen over de nye mafia-grupperingers rumsteren i bjergene. Herregud, der har jo altid været hemmelige selskaber på øen (herunder dem de katolske præster selv har været og er en del af). Hvad er det andet end et nyt navn på et gammelt onde? Alligevel, faderen er nu noget nervøs ved mafiaen. Den kan kun hjælpe Sicilien hvis den opløses, når den ikke længere har grund til at eksistere, nemlig når riget samles i en rigtig nation med en regering der vil regere for alvor. "I en retfærdig og moderne stat er tavshed og vold skadelig", siger Sedita. Bogens periodisering fra ca 1860 og op til århundredskiftet er netop den moderne italienske stats tilblivelseshistorie. Og som Morten Beiters bog vidner om, kom det til at gå ganske anderledes end håbet af fader Sedita: mafiaen som organisation har ikke følt sig nævneværdigt hæmmet af en moderne statsdannelse.